

Číslo spisu: 11307/2023-M_OIvSS

V Bratislave, 20. januára 2023

Číslo záznamu: 7338/2023

ROZHODNUTIE O POVINNOSTI PRIJAŤ NEODKLADNÉ OPATRENIE

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), ustanovenia § 7 ods. 1 písm. d) a ustanovenia § 7 ods. 6 zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“)

UKLADÁ

DOZOROVANÉMU SUBJEKTU podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach - **POSKYTOVATEĽOVI SOCIÁLNEJ SLUŽBY:**

**JASANIMA – DOMOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
ŠPITÁLSKA 3759/7, 048 01 ROŽŇAVA, IČO 00697184**

povinnosť prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorej poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, a to:

1. **ZDRŽAŤ SA** – využívania obranného spreja službukonajúcimi zamestnancami voči prijímateľom sociálnej služby podľa Štandardu sociálnych služieb č. IŠ-02.12. – telesné a netelesné obmedzenie, účinného odo dňa 01. 01. 2019, bodu 6. časti Intervencie sociálneho pracovníka (ďalej len „interný predpis poskytovateľa“), a to **IHNED**,
2. **UPRAVIŤ A VYDAŤ INTERNÝ PREDPIS POSKYTOVATEĽA** tak, aby tento neobsahoval možnosť používať obmedzenie prijímateľa sociálnej služby v rozpore s ustanovením § 10 ods. 2 až ods. 4 zákona o sociálnych službách **V LEHOTE DO TROCH DNÍ** odo dňa ústneho uloženia povinnosti prijať neodkladné opatrenie povereným zamestnancom pri výkone dozoru,
3. **OBOZNÁMIŤ** všetkých podriadených zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby s upraveným interným predpisom poskytovateľa **V LEHOTE DO PÄŤ DNÍ** odo dňa vydania upraveného interného predpisu poskytovateľa,
4. **PÍ SOMNE PREUKÁZAŤ** ministerstvu splnenie povinností podľa bodu 2. a 3. výroku písomného vyhotovenia rozhodnutia ministerstva o uložení povinnosti prijať neodkladné opatrenie **V LEHOTE DO SIEDMICH DNÍ** odo dňa jeho doručenia poskytovateľovi sociálnej služby.

ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

1. Poverené zamestnankyne Inšpekcie v sociálnych veciach ministerstva (ďalej len „ISV“) **na základe poverenia na výkon dozoru** podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach č. 1/2022/OIvSS **začali dňa 17. 01. 2023 u poskytovateľa sociálnej služby výkon dozoru nad dodržiavaním zákona o sociálnych službách pri poskytovaní sociálnych služieb**. Predmetom dozoru je dodržiavanie povinnosti poskytovateľa sociálnej služby za obdobie od 01. 07. 2022 do dňa začatia dozoru pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľa sociálnej služby podľa ustanovenia § 10 zákona o sociálnych službách a povinnosti plniť štandardy kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 podľa ustanovenia § 9 ods. 8 zákona o sociálnych službách - Kritérium 1.8 (*Prevenčia krízových situácií a práca s rizikom v sociálnych službách. Používanie prostriedkov netelesného obmedzenia a telesného obmedzenia*), Kritérium 1.9 (*Ochrana pred zlým zaobchádzaním*) a Kritérium 1.15 (*Dôverník v sociálnych službách*)
2. Pri výkone dozoru bolo zistené, že poskytovateľ sociálnej služby vo svojom internom predpise poskytovateľa sociálnej služby v časti Intervencie sociálneho pracovníka v bode 6. **upravil postup** v nasledujúcom znení: „*Službukonajúci zamestnanci využívajú fyzické úniky alebo obranný sprej v prípade zvýšenej agresivity PSS, alebo priameho fyzického útoku PSS na ostatných PSS a zamestnancov z dôvodu ochrany zdravia, života alebo dôstojnosti. O použití fyzického úniku, resp. obranného spreja vedie záznam v dennom hlásení.*“
3. Uvedeným znením interného predpisu poskytovateľ sociálnej služby takto upravil **prostriedok telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby**, a to použitie obranného spreja, ktorý platná právna úprava – zákon o sociálnych službách - **nepripúšťa**. Zákon o sociálnych službách vo svojom ustanovení § 10 ods. 1 určuje **primárne zákonné pravidlo pre poskytovateľa sociálnych služieb, a to pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadení nepoužívať prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby**. Zákonnou výnimkou je situácia, ak je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb. I vtedy je však možné použiť prostriedky obmedzenia prijímateľa sociálnej služby len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia, pričom podľa ustanovenia § 10 ods. 4 zákona o sociálnych službách majú prostriedky obmedzenia netelesnej povahy prijímateľa sociálnej služby **prednosť** pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia. Za prostriedky telesného obmedzenia sa v ustanovení § 10 ods. 3 zákon o sociálnych službách určuje **zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria**. Ide pritom o **taxatívny výpočet** takýchto prostriedkov – prostriedkov telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby. **Obranný sprej nie je zákonom o sociálnych službách prostriedkom telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby**.
4. Pri výkone dozoru ohliadkou priestorov poskytovateľa sociálnej služby dňa 17. januára 2023 bolo zistené, že **obranné spreje sa nachádzajú** na 1. a 2. podlaží budovy v počte 2 a 3 kusy a **sú prístupné** v uzamykateľnej miestnosti na použitie pre zamestnancov, dokonca v takých priestoroch určených pre zamestnancov, kde boli prijímatelia sociálnej služby i ubytovaní a zdržiavajú sa tam vo väčšom počte aj v priebehu dňa. Poverené zamestnankyne na výkon dozoru podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach zdokumentovali tieto skutočnosti obrazovými a obrazovo – zvukovými záznamami, poskytovateľ sociálnej služby poskytol podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov povereným zamestnankyniam na výkon dozoru vyjadrenia, informácie ako aj originály dokumentov,

z ktorých boli vyhotovené kópie a tieto boli zaznamenané na nosiči informácií. Záznamy sú obsahom spisového materiálu vo veci dozoru podľa poverenia špecifikovaného v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia.

5. Použitie obranného spreju spôsobuje napadnutej fyzickej osobe silné pálenie v oblasti očí a slizníc, dýchacích ciest, spôsobuje kašeľ, pocit dusenia sa a môže vyvolať aj alergickú reakciu. Skutočnosť, že poskytovateľ **upravil mimo zákonných možností výslovne vo svojom internom predpise poskytovateľa možnosť obranný sprej použiť, zabezpečil** tieto spreje, **umiestnil** ich v priestoroch, kde poskytuje sociálnu službu, **poskytol ich zamestnancom** na používanie, **teda ako písomne tak i fakticky umožnil** a i usmerňoval svojich zamestnancov k ich použitiu, či používaniu, **bez ďalších pochybností** odôvodňuje predpoklad, že osoby (prijímatelia sociálnej služby), voči ktorým si dozorovaný subjekt – poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona o sociálnych službách môžu byť ohrozené na svojom živote alebo zdraví a vystavené neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. V neposlednom rade i samotná prítomnosť takýchto sprejov v mieste poskytovania sociálnej služby, inštruovanie zamestnancov o ich možnom použití je spôsobilá u klientov – prijímateľov sociálnej služby **vzbudzovať pretrvávajúci strach**, či obavy pred ich reálnym použitím zo strany zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby.
6. Podľa ustanovenia § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych uplatnenie oprávnenia odseku 1 písm. d) sa **vykoná ústne**. Poverená zamestnankyňa pri výkone dozoru ústne uložila poskytovateľovi sociálnej služby povinnosť prijať toto neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov dňa 17. januára 2023 o čom bol i vyhotovený písomný záznam, ktorý je obsahom spisu. **Písomné vyhotovenie rozhodnutia** o uložení povinnosti podľa odseku 1 písm. d) sa doručí bezodkladne a na konanie o uložení povinnosti prijať neodkladné opatrenie sa vzťahuje správny poriadok. Proti rozhodnutiu možno podať odvolanie do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia pričom odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok a odvolací orgán o ňom rozhodne bezodkladne.
7. Podľa ustanovenia § 8 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach je dozorovaný subjekt povinný prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona o sociálnych službách, ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) druhého bodu sa správneho deliktu dopustí ten, kto neprijal takéto neodkladné opatrenie. Ministerstvo uloží za takýto správny delikt pokutu do 5000 eur.

Na základe uvedených skutočností ministerstvo rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad podľa § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach v lehote do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia správny orgán, ktorý ho vydal. Odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok. Právoplatné rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

Ing. Ján Hudák, PhD.
generálny riaditeľ